

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3358/2018. (XI. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló – 2017. december 31. napjáig hatályban volt – 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 6. § (1) bekezdése és a Fővárosi Törvényszék 42.Pkf.637.635/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Czirmes György, 1035 Budapest, Szél utca 21.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, és abban kérték a Fővárosi Törvényszék 42.Pkf.637.635/2017/2. számú végzése és a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 4.P.22.305/2017/2. számú végzése, továbbá a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 6. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban, illetve annak kiegészítésében foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 1.1. Az indítványozók perújítás iránt indított perében az első fokon eljáró Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság az indítványozó felperesek által előterjesztett költségkedvezmény iránti kérelmet elutasította. Indokolása szerint a perújító felperesek által szolgáltatott adatokból megállapította, hogy az indítványozók jövedelme az öregségi nyugdíj legkisebb összegét meghaladja, adóköteles vagyontárgyaik vannak, így vonatkozásukban az IM rendeletben írt feltételek nem állnak fenn.
- [4] Az indítványozók fellebbezésére másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú döntés fellebbezéssel érintett, teljes személyes költségmentességre vonatkozó rendelkezéseit a 42.Pkf.637.635/2017/2. számú végzésével helybenhagyta. A törvényszék indokolása szerint az elsőfokú végzés ugyan nem tartalmazott megfelelő indokolást, de a szükséges adatok megállapíthatóak voltak, ezért hatályon kívül helyezésre nem volt szükség. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemi döntésével egyetértett, annak indokolását pontosította, kiegészítette.
- [5] A bíróság áttekintette a felperesek havi nettó átlagjövedelmére vonatkozó, illetve ingatlan és személygépkocsi tulajdonjogával kapcsolatban rendelkezésére álló adatokat. Megállapította, hogy jövedelmük az előírt mértéket meghaladja, gépjárművet tartanak fenn, jogi képviselővel jártak el, felnőtt nagykorú gyermekeik eltartottak nem minősülnek, valamint létfenntartásuk veszélyeztetettségére nem hivatkoztak, tehát a költségmentesség jogszabályban rögzített feltételei nem állnak fenn.
- [6] 1.2. Az indítványozók álláspontja alapján a rendeletben meghatározott „kirívóan alacsony összegű jövedelmi feltételhez kötött költségmentesség” akadályozza őket abban, hogy érdekeik érvényesítése érdekében bírósághoz fordulhassanak, amelyet az Alaptörvény II. cikkének sérelmével hoznak összefüggésbe.
- [7] Az indítványozók az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét is megjelölték, ugyanakkor előadták, hogy szerintük jelen esetben nem a diszkrimináció tilalmának általános szabályait, hanem a XV. cikk (4) bekezdésében körülírt esélyegyenlőségi szabályt kell alkalmazni. Nézetük szerint „az esélyegyenlőség akkor valósult volna meg, ha a mai társadalmi jövedelmi viszonyokhoz igazította volna a határozat a költségmentesség megadásának feltételeit”.
- [8] Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére is hivatkoztak. Ennek körében kifejtették, hogy a bíróság az általuk előterjesztett és az ügy szempontjából releváns jogi hivatkozásokat és észrevételeket nem tárgyalta érdemben, indokolási kötelezettségük-

nek pedig – meglátásuk szerint – a bíróságok nem tettek eleget. Álláspontjuk alapján sérült a bírósághoz fordulás és a törvényes bíróhoz való jog is azáltal, hogy a bíróság elutasította a „jövedelmi viszonyai alapján alkotmányosan járó” költségmentesség iránti igényét.

- [9] Ugyancsak az indokolási kötelezettség vélt megsértéséből vezették le az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jog sérelmét is.
- [10] 1.3. Az IM rendelet 6. § (1) bekezdése az indítványozók szerint azért alaptörvény-ellenes, mert az abban megállapított felső értékhatár „anakronisztikus jellegű és nem felel meg a jogszabály céljának, mert a KSH évenként kibocsátott létminimum összegével össze nem egyeztethető”. Érvelésük szerint az összeg „lényegében az egész ország lakosságát kizárja a költségmentesség jogosultságából, ezzel akadályozva a hatósághoz való fordulás jogát, megsértve a felhívott Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakat.” Az indítványozók úgy vélik, hogy a támadott rendelkezés „[a]z Alaptörvény R. cikk (3) bekezdésében foglalt értelmezési szabálynak, a józan észnek megfelelő feltételeknek mond ellent a létminimum összege töredékének – 1/3-adának megfelelő – költségmentességi jövedelemhatár alkalmazása.”
- [11] 2. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [12] 2.1. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett indítványozók terjesztették elő jogorvoslati joguk kimerítését követően. Az indítvány határozott kérelmet tartalmaz, amelyben az indítványozók megjelölték a megsemmisíteni kért bírói döntést és jogszabályi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit és indítványukhoz indoklást fűztek.
- [13] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt követelményt azonban az indítvány csak részben teljesíti. Az Alaptörvény R. cikk (3) bekezdése és a II. cikke tekintetében állított sérelmmel összefüggésben ugyanis az indítvány alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást nem tartalmaz. Az indítványozók csupán állították és felsorolták az Alaptörvény ezen rendelkezéseinek a megsértését, de nem határozták meg, hogy a támadott jogszabályhely vagy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes a megjelölt alaptörvényi rendelkezésekkel, azok sérelmét hogyan idézi elő.
- [14] 2.2. Az Abtv. 29. §-a alapján az indítvány befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [15] 2.3. Az indítványozók elsősorban az IM rendelet támadott rendelkezésével szemben megfogalmazott aggályból vezették le mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése, mind a 27. §-a alapján előterjesztett indítványukat. A bírói döntéseket tehát azon oknál fogva tartották a bírósághoz fordulás jogát és az esélyegyenlőséget sértőnek, valamint a tisztességes bírói eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogot sértőnek, mert a bíróságok nem mellőzték az általuk alaptörvény-ellenesnek tartott rendelkezés alkalmazását. Az indítványozók sérelmezték továbbá, hogy szerintük a bíróságok erre vonatkozó indokolása hiányzott a támadott végzésekből.
- [16] Az IM rendelet 6. § (1) bekezdését azért vélték alaptörvény-ellenesnek az indítványozók, mert a rendelkezés az öregségi nyugdíj legkisebb összegének megfelelő jövedelemhez igazította a költségmentesség jogosultságát, amely a tárgyi évben 28 500 Ft-nak felelt meg. Az indítványozók ezt a küszöbértéket – különösen a KSH által megállapított létminimum összegéhez mérten – túlzottan alacsonynak tartották.
- [17] Az Alkotmánybíróság egy korábbi, 902/B/2006. számú határozatában hasonló indítványozói érvelés és alkotmányjogi összefüggések mentén már vizsgálta az IM rendelet jelen alkotmányjogi panasz által támadott rendelkezését (ABH 2008, 2487.). E határozat szerint a rendelkezés csupán akkor lenne kapcsolatba hozható a bírósághoz fordulás jogával, ha miatta egyesek számára a bírói út igénybevétele lehetetlenné válna. Az Alkotmánybíróság

megállapította, hogy e rendelkezés alapján ez nem állítható. A költségmentesség nem alkotmányos alapjog, hanem külön törvényi rendelkezésen alapuló jogosultság, vagy az eljáró bíróság mérlegelése alapján adható kedvezmény.

- [18] Az Alkotmánybíróság e korábbi vizsgálata során arra jutott, hogy az IM rendelet megjelölt rendelkezése nem sérti az Alkotmány jogegyenlőséget biztosító rendelkezését sem, éppen ellenkezőleg: a költségkedvezmények pont ezt a célt szolgálják és így az „esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedéseknek” tekinthetők.
- [19] Figyelemmel a 13/2013. (VI. 17) AB határozatra (Indokolás [27]–[33]) is, a fenti megállapításokat az Alkotmánybíróság jelen alkotmányjogi panaszra nézve is érvényesnek tekinti.
- [20] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a bírói döntésekkel szemben előadott vélt sérelmek (tisztességes eljáráshoz való jog, indokolás hiánya, jogorvoslathoz való jog) sem világítottak rá önállóan értékelhető alkotmányjogi összefüggésre, mert tartalmilag ezen érvek is valójában az IM rendelettel szembeni aggályokat fogalmaztak meg. Az indítványozók a bíróság jogalkalmazását vonják kritika alá, és a támadott végzésekben foglalt döntéseket, azok hátrányos voltát tekintik alapjogi sérelemnek, a döntések Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [21] Az indítvány nem tartalmaz olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [22] 3. Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben nem merült fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. és 29. §-aiban foglaltaknak nem felelt meg. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjaira tekintettel az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. november 13.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/359/2018.

